

Dr. Somogyi polgármester a kulturális decentralizációt sürgette a miskolci kongresszuson

A kultuszminiszter programja a vidéki városok fejlesztésére

Miskolc, június 6. A hajnali órákba nyúló bankett után, reggel 9 órakor már megkezdődött a gyülekezés a városi zeneiskola pompás dísztermében a kongresszus második napjára. A magyar városok kulturális egységének megteremtése, a vidéki városok kulturális életének szükségességének kimelítése a mai előadások vezető gondolata. A nagy elhatározások miatt kíséri országos érdeklődés a vidéki városok polgármestereinek miskolci kulturakongresszusát. Parádés hajduk tisztelgése közben háromnegyed 10-kor vonult be kíséretével a kongresszusra gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter.

Somogyi azután megtartotta előadását a *városok kulturális fejlesztése és szüksége* címen. Hangoztatta Széchenyi Istvánnak azt a mondatát, hogy a tudományos képzett emberek sokasága képezi egy nemzet hatalmát. A kultúrának a nemzet életében mérhetetlen nagy ereje van, de a kulturátlanság, barbár népeknek a világtörténelem tanúsága szerint mindig el kellett pusztulni. Megemlékezett az előadás a kultuszminiszter népoktatási politikájáról.

Rámutatott arra, hogy Miskolc zenekulturájára 66.000, Debrecen 83.000, Szeged 96.000 pengőt fordít, a színházi kulturára Miskolc 73.000, Debrecen 54.000 pengőt ad, Szeged városi kezelésben levő színházának kiadásai 586.000 pengőt tesznek ki, bevétele ezzel szemben csak 467.000 pengő.

Szövegezte azt a gondolatot, hogy a vidék kultúrnívójának emelésére tervezett vándoroperatársulaton kívül helyes lenne, ha az Operaház és a Nemzeti Színház tagjait köteleznék arra, hogy fizetési osztályuknak megfelelő díjazás ellenében vidéken is lépjenek fel. Az állami színházak hárommillió pengőt fordítanak a vidéki színészetre, pedig mindössze 27.000 pengőt ad az állam. Nem helyes, hogy ebben a kicsi országban mindent Budapestre centralizálnak.

Azzal a kéréssel állott elő, hogy a szükség-lakásokban lakó Néprajzi Múzeum és a tulajdonkorodott Természettudományi Múzeum vidéken kapjon elhelyezést, Budapest elérhetetlen magasságából adják ezeket a nép közé, a vidék egyetemi városaiba, a Néprajzi Múzeumot Debrecenbe, a Természettudományi Múzeumot pedig Szegedre.

Ezután Klebelsberg kultuszminiszter emelkedett szólásra.

— Sokat jártam ennek az országnak különféle városaiban — mondotta — és iparkodtam képet alkotni azoknak multjáról, fejlődéséről és szükségleteiről. Azt láttam, hogy minden városnak specialitása gyanánt valami nagy szerencsétlenséget emlegetnek. Ebben van valami szombolisztikája annak a nagy szerencsétlenségnek, amely a nemzetet és a városokat érte. De mi nem akarjuk azt, hogy ezek a szerencsétlenségek legyenek a városok jellegzetes vonásai, mi a jövőben akarunk fejlődést. Ez a mai viszonyok között mindenestre igen nehéz. A városok mostani vezetői hasonlíthatatlanul nehezebb feladatok előtt állanak, mint a kiegyezés korában. A pontos statisztikából megtudjuk állapítani, hogy milyen hatalmas eszközökkel fejlesztették Pestet és mennyire elhanyagolták a vidéket. Velem szemben már felmerült ez a panasza Pesten, hogy keveset építettem. Én építettem, de csak pesti hozzájárulással, mint a csillagvizsgálót, de hogyan álljak én Szeged, vagy bármely más város elé akkor, ha számottevő hozzájárulást követelnek és Budapestnek mindent tálcán viszek oda. Akkor ezt a vidéki városok nem hozzájárulásnak, hanem hadisarcnak neveznék. Távolság áll tőlem, mint magyar kultuszminiszter, hogy a főváros ellen állást foglaljak, de kell, hogy az ország minden részével és a fővárossal igazságos arány szerint bánjunk. Nagyrabecsült barátom, Szeged nagyérdemű polgármestere szól a magasabb kulturintézmények decentralizációjáról. Éppen most jövök Németországból,

ahol alkalmam volt a porosz kultuszminiszterrel is beható eszmecsere folytatni. Ott minden egyetemnek valamilyen specialitást akarnak adni. Azt hiszem, nekünk magyaroknak is ezen az úton kell járnunk. Például a szegedi egyetemnek már megvan a természettudományi fakultása. Debrecen városában a néprajzi tudományok és általában a hungariztika fejlesztendő intenzívum. A pécsi egyetem majdan intenzíven foglalkozhat a modern nyelvek kultuszával. Így tehát minden egyetemnek valamilyen sajátosságát adhatnánk. Az egyetemi politikának továbbfejlesztése lehetne a múzeumügy decentralizációja. Ehez a kérdéshez érdemben még nem szólhatok hozzá, mert ez megfontolást igényel. Sziklaszilárd meggyőződés, hogy az egész Alföld programja 80 százalékos városi program is. Ezért remélem, hogy sikerülni fog a török időkben az Alföldön esett történelmi igazságtalanságot reparálni.

A nagy tapssal fogadott kultuszminiszteri beszéd után Petri Pál kultuszállamtitkár fejtegette, hogy a gyógypedagógiai intézetek felállításával Magyarország megelőzte egész Európát.

Könnyező tizezrek részvéte kísérté dr. Máschánszky Lászlót a temetőbe

(A Délmagyarország munkatársától.) A tragikus körülmények között élete delén elhunyt dr. Máschánszky Lászlót csütörtök délután öt órakor ezrek szinte részvéte mellett kísérték örök nyugovóra. A Feketesas-uccai gyászház előtt már a korai délutáni órákban százan és százan szorongtak. Eljöttek a volt betegek, a hálás ápolottak százai, akik közül nem egy a nemes szívű orvosnak köszöni életét. Társadalmi különbség nélkül állottak megrendülve a virágokkal borított ravatal előtt, gazdag és szegény. A Feketesas-ucca hosszában ezrekre rugott a gyászolók száma, amikor Bakó László református lelkész megérkezett. A ravatal mellett ott állt a mélyen gyászborított család, a széleskörű és előkelő rokonság. A koporsó mellett álltak még dr. Debre Péter kórházi igazgató vezetésével a kórház orvosi kara. A gyászoló közönség sorai között ott láttuk Várhelyi József pápai prelátust, dr. Aigner Károly főispánt, nagyszámú szegedi orvosi kart, dr. Berecz János, dr. Hainiss Elemér, dr. Szandtnér Pál és más egyetemi tanárokat, a kórház ápolószemélyzetének küldöttségét, a katonai orvosi kart. A várost Fodor Jenő polgármesterhelyettes képviselte. Ott láttuk még dr. Zombory Jenő főügyész helyettesét, dr. Konczwald Endre vezetésével a törvényszék bírói karát és másokat, intézmények, intézetek hatóságok és testületek képviselőit és tagjait. Kivonultak a temetésre zárt sorokban az alsóvárosi zárda növendékei és egy cserkész küldöttség is.

Bakó László református lelkész búcsuztatóját mélyszégyes csöndben és áhítattal hallgatták végig a gyászolók. Bakó László könyve megkezdte beszédében markánsan jellemezte az elhunytat, aki a legnemesebb emberi kötelesség teljesítése közben, kifáradva meggyötörtén vált meg az élettől. Dr. Máschánszky élete küzdés és munka volt. Küzdés és fáradtság a beteg és szülő emberiség érdekében. Tengernyi szenvedést vállalt meg és milliónyi könnyet törölt le. Ezrek és ezrek köszönhették életüket a legjobb embernek és a legkiválóbb orvosnak, aki elment az örök élet ragyogó világába.

Bakó László búcsuztatója után dr. Meskó Zoltán tábornok-orvos a Magyar Orvosok Országos Szövetségének igazgatóválasztmánya és a Szövetség helyi csoportja nevében búcsuzott

Jeszenszky Sándor miniszteri tanácsos a modern városfejlesztés problémáiról beszélt. Darókö Jenő, a debreceni egyetem rektora a debreceni Tisza István tudományegyetem internátusának az ügyét ismertette. Rákóczi Imre miniszteri osztálytanácsos a fővárosi és vidéki sajtó szerepéről beszélt. Miklós Elemér, az Országos Idegenforgalmi Tanács főtitkára a vidéki városok bekapcsolódásáról beszélt a magyar idegenforgalmi életbe.

Móra Ferenc a néprajzi múzeumok decentralizálását sürgette és a múzeumtörvény reformját kérte.

Az ő előadására Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter reflektált és felkérte őt arra, hogy a maga elgondolásait öntse formába.

Tóth Tamás, Szolnok polgármestere a városközi tárlatok rendszeresítésének fontosságára hívta fel a kultuskormány és a városok figyelmét.

Ezután Hankis János debreceni egyetemi tanár »Egyetemek és városkultura« címmel tartott előadást, majd a kongresszus megválasztotta a magyar vidéki városok kulturszövetségének tisztikarát.

Elnök lett dr. Somogyi Szilveszter Szeged város polgármestere. Társelnökök: Nendtvich Andor Pécs város, dr. Thurner Mihály Sopron városa és dr. Bencs Kálmán Nyíregyháza polgármestere.

Ezután megalakították a szakosztályokat. A kongresszus ezzel véget ért.

el a helyi csoport érdemeiben gazdag alnelnököt. Dr. Debre Péter kórházi igazgató-főorvos a közkegyház orvoscara nevében búcsuzott el a legtevékenyebb munkatárstól.

— Nem ismertél fáradságot, nem volt szűkség pihenésre — mondotta többek között. Legigazabb orvosa voltál betegeidnek. Kötelességtudásod mindig példa lesz munkatársaid előtt, akik nem tudják elhinni, hogy elmentél körünkől. Megdöbbenve, de az Isten kifürkészhetetlen akaratában megnyugodva állunk kihűlt tetemed előtt. Emlékedet örökké megőrizzük és erre esküt teszünk Neked.

Dr. Debre Péter megható búcsuztatója után dr. Krausz József orvos a Társadalombiztosító nevében mondott utolsó istenhozzádot.

Ezután a virággal és koszorúkkal borított koporsót a halottas kocsihoz tették és megindult a legszomorúbb temetési menet a felsővárosi Dugonics-temető felé. A halottas kocsi előtt koszorus kocsi haladt. A koszorus kocsi közepén nemzeti szallagos koszu: a város közönségének koszoruja. Koszort küldtek: a közkegyház orvosi kara, ápolószemélyzete, az Orvos Szövetség és annak szegedi csoportja és megszámlálhatatlan sok koszort küldtek a hálás belegek.

A temetési menet a Feketesas-uccából kiindulva a korszóra kanyarodott. Amerre a végeláthatatlan menet elhaladt, az uccák két oldalán a gyászolók tömege állt sorsfalat.

A Dugonics-temetőben még egyszer imádkozott Bakó László lelkész, majd leengedte a koporsót és behantolták a sirt, amelyben dr. Máschánszky László megkezdte örök álmát.

Kikapott a Hungária

Budapest, június 6. Ujpest—Hungária 1:2 (3:2)

A MAK vendégversenye

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) A Magyar Atlétikai Klub vendégversenyén csütörtökön délután Cochet Takáccsal mérkőzött, akit 4-6, 6-1, 6-4 arányban győzött le. Ezután a Cochet-Danet-pár mérkőzött a Kehrling-Pétery-párral és a franciák 7-5, 1-6, 6-4, 6-1 arányban győztek.